

OPLEIDING OP MAAT

VIJF VRAGEN EN ANTWOORDEN OVER
DE INDIVIDUALISERING VAN DE
OPLEIDINGSDUUR

Sinds twee jaar is de regelgeving voor individualisering van de opleidingsduur van toepassing. Waar eerst vrijstellingsregels gebaseerd werden op duur van werkervaring, zijn nu de opgedane competenties van de individuele aiOS het criterium.

Een ver-van-je-bedshow? Zeker niet, want al voor je het arts-examen haalt, kun je competenties en vaardigheden opdoen waarmee je voor vrijstelling in aanmerking komt. En dan is het wel zo handig om te weten welke activiteiten kunnen meetellen als Eerder Verworven Competenties (EVC's) en dat je op tijd denkt aan het aanleggen van een portfolio.

1

WAT WAS DE AANLEIDING?

Begin 2013 kondigde het kabinet aan op grote schaal te willen bezuinigen op de specialistenopleiding door onder meer elke opleiding met één tot twee jaar te verkorten. Het veld vond dit onacceptabel en was bang dat deze maatregel ten koste zou gaan van de kwaliteit. Ze gingen met elkaar om de tafel zitten en met succes, want in oktober 2013 sloten de Federatie Medisch Specialisten, NFU, NVZ, STZ, GGZ Nederland, De Jonge Specialist en het College Geneeskundige Specialismen (CGS) een opleidingsakkoord met de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Een alternatief bezuinigingspakket moest ervoor zorgen dat de kwaliteit van de opleiding behouden bleef,

maar minder geld zou kosten. Dit bezuinigingsplan bestond uit drie maatregelen: ziekenhuizen krijgen minder geld voor aiossen, een reductie van het aantal opleidingsplaatsen en tot slot een geïndividualiseerde versnelling van de opleidingsduur, van gemiddeld 4,8 maanden voor alle aiossen in 2022. Deze versnelling wordt gerealiseerd door de invoering van het dedicated schakeljaar, door het toekennen van vrijstelling op basis van relevante ervaring opgedaan voorafgaand aan de opleiding, en door versnelde competentieverwerving tijdens de opleiding. Beide laatste onderdelen vallen onder het project Realisatie Individualisering Opleidingsduur (RIO) van de Federatie Medisch Specialisten.

2

ENKEL EEN BEZUINIGINGSMATREGEEL?

Dit is niet enkel een bezuinigingsmaatregel, maar geeft aiossen de mogelijkheid hun opleiding af te stemmen op hun eigen ervaring, leerdoelen en leertempo. De ontwikkeling van de leerdoelen gaat bij iedereen anders. Door de individualisering wordt de opleiding efficiënter opgeleid met meer oog voor de individuele ontwikkeling van de aios.

ERVARINGEN UIT DE PRAKTIJK

PROFESSOR DR. MARIAN MOURITS is voorzitter van de Centrale Opleidingscommissie (COC) en voormalig opleider obstetrie en gynaecologie in het Universitair Medisch Centrum Groningen.

'De individualisering biedt opleiders en aiossen mogelijkheden om voor elke aios de meest passende opleiding vorm te geven. Het is als opleider belangrijk interesse te tonen in de aios en samen met hem of haar op zoek te gaan naar waar diegene goed in is, of waar iemand speciale belangstelling voor heeft. Dat kan als je goede opleidingsplannen maakt. Wanneer je duidelijk formuleert wat de eindtermen zijn voor de basisopleiding, heb je daarnaast ruimte voor differentiatie en individualisering en die kun je op meerdere manieren vormgeven. Het vraagt van een opleider, maar ook van de opleidingsgroep, flexibiliteit: je moet samen met de roostermakers bereidheid tonen niet iedereen in het stramen te dwingen. De individualisering van de opleidingsduur wordt soms ten onrechte vertaald naar een generieke verkorting voor iedereen. Dat is niet de bedoeling geweest en ook een gemiste kans: die verkorting moet letterlijk geïndividualiseerd worden. De individualisering van de opleidingsduur zie ik ook als een vorm van maatschappelijk verantwoord opleiden. Niet korter dan verantwoord en niet langer dan nodig. Met als uitgangspunt de individuele leerdoelen van de aios.'

MARLIES MAATJE is aios urologie in het HagaZiekenhuis in Den Haag.

'Verwachtingsmanagement speelt een belangrijke rol in de opleiding, en de beste manier om je opleiding te voorspellen is door hem zelf te creëren. Daarnaast is het prettig dat je nu dingen kunt afstrepen waar je al de benodigde ervaring in hebt. Wat dat betreft ben ik dus zeker voorstander van de individualisering van de opleiding. Toch is het in de praktijk niet altijd makkelijk te bewerkstelligen. Hoe flexibel je kunt zijn, is vaak afhankelijk van de organisatie waar je werkt. Nu wordt er toch van uitgegaan dat aiossen onmisbaar zijn om een afdeling draaiende te houden. Zeker als een opleidingsgroep klein is, is individualisering in de huidige structuur vaak lastig op te vangen.'

3

EN WAT HOUDT DAT IN DE PRAKTIJK IN?

De beroepsactiviteiten van de specialist vormen de bouwstenen van de opleiding. Opleiders en aiossen hebben in het opleidingsplan deze activiteiten en de benodigde competenties vertaald naar EPA's, *Entrustable Professional Activities*. Dit zijn de aspecten van een beroep die aiossen zich moeten eigenmaken om uiteindelijk als specialist aan de slag te kunnen. Doordat de opleiding dankzij de EPA's opgedeeld is in aparte eenheden, die dus ook afzonderlijk beoordeeld kunnen worden, kunnen aiossen per EPA als bekwaam beoordeeld worden. Dat betekent dat je tijdens de opleiding, maar ook nog voor je met je opleiding begint, relevante ervaring kunt opdoen, waardoor je sneller een hoger bekwaamheidsniveau bereikt en daardoor verkorting of zelfs vrijstelling kunt krijgen voor onderdelen. Dit laat je zien in een portfolio. De opleidingsduur ligt niet meer vast, maar is afhankelijk van de duur die de individuele ai os nodig heeft om bekwaam te worden in het uitvoeren van beroepsactiviteiten. Aan het begin van de opleiding stelt de opleider samen met de ai os een Individueel Opleidingsplan (IOP) samen. In dit opleidingsplan maakt de opleider op basis van de al verworven competenties een inschatting van de eventuele verkorting van de opleidingsduur, en geeft ook aan op welke onderdelen dit van toepassing is. Tijdens de opleiding wordt dit regelmatig besproken en bijgesteld, op basis van de ontwikkeling van de ai os en wensen voor differentiatie en verdieping.

4

VOOR WELKE ONDERDELEN VAN MIJN OPLEIDING KAN IK VERKORTING OF VRIJSTELLING KRIJGEN?

In principe kun je verkorting of vrijstelling krijgen voor ieder onderdeel. De oordelend opleider bepaalt dit, naar aanleiding van het portfolio dat je inlevert en de snelheid van je leercurve.

5

EN WAT MOET ER IN MIJN PORTFOLIO STAAN?

In je portfolio documenteer je alles waarmee je laat zien dat je voorafgaand aan de opleiding relevante ervaring hebt opgedaan. Heb je geparticipeerd in een klinisch-wetenschappelijk (promotie)onderzoek? Heb je vrijwilligerswerk gedaan in een ziekenhuis in het buitenland? Heb je ervaring met onderwijs geven? Heb je wetenschappelijke artikelen geschreven? Heb je ervaring opgedaan in een niet als opleidingsinstelling erkende setting, die echter wel relevant is binnen jouw opleiding? Heb je gewerkt als anios in een relevant vakgebied? Ben je gepromoveerd?

Dan schrijf je dat in je portfolio. Je portfolio moet niet enkel een opsomming zijn van de ervaringen die je hebt opgedaan, maar moet ook feedback en beoordelingen bevatten van je voormalig beoordelaar of begeleider om je bekwaamheid aan te tonen. ●

**'NIET KORTER DAN
VERANTWOORD EN NIET
LANGER DAN NODIG'**

